



RÆLINGEN KOMMUNE

LOKALE LÆREPLANER FOR KLIMA OG ENERGI

RÆLINGEN KOMMUNE

INNLEDNING

Dette dokumentet inneholder lokal læreplan innenfor temaet klima og energi for skolene og barnehagene i Rælingen kommune. De lokale læreplanene er basert på *Utredning av undervisningsopplegg for tema klima og energi* og skal fungere som en minimumsstandard for undervisningen i Rælingen kommune. Hensikten med planene er å systematisere og gjøre undervisningen knyttet til klima og energi enklere for skolene og barnehagene i kommunen.

De lokale læreplanen er i hovedsak inndelt etter kompetansemål fra kunnskapsløftet og rammeplan for barnehage. Under undervisningsopplegg er det anbefalte undervisningsopplegget for å nå kompetansemålet. Disse samsvarer med undervisningsoppleggene som er gjennomgått i *Utredning av undervisningsopplegg for tema klima og energi*, og for å lese mer om bakgrunnen for det foreslåtte opplegget kan man se til dette dokumentet. Det samme undervisningsopplegget er foreslått på flere av kompetansemålene og det er i de tilfellene mulig å bruke det samme undervisningsopplegget for å nå flere kompetansemål. I

noen få tilfeller står også denne kolonnen åpen og det er i de tilfellene ingen av undervisningsopplegget i utredningen som dekket kompetansemålet. Det er imidlertid tenkt at planen skal være et verktøy for den enkelte lærer, og kompetansemålet er derfor synlig i planen.

Arbeidet med utredningen og med den lokale lærerplanen er gjort av en arbeidsgruppe bestående av deltagere fra skolene og barnehagene i Rælingen, høsten 2014. De lokale læreplanene er sammen med *Utredning av undervisningsopplegg for tema klima og energi* utarbeidet i forbindelse med og er forankret i *Kommunedelplan klima og energi 2014-2025 for Rælingen kommune*.

Lenkene i de lokale læreplanene er aktive for å gjøre det enkelt å finne frem til riktig undervisningsopplegg. Dette medfører imidlertid at det kan forekomme at de blir inaktivisert og dermed ikke er mulige å trykke på, dersom det gjøres endringer i nettsiden.

LOKAL LÆREPLAN FOR KLIMA OG ENERGI - BARNEHAGE

Rammeplan	Tema	Undervisningsopplegg	Aktiviteter i undervisningsopplegg	Annet
<p>Læring Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter.</p> <p>Natur, miljø og teknikk Naturen gir rom for et mangfold av opplevelser og aktiviteter til alle årstider og i all slags vær. Naturen er en kilde til skjønnhetsopplevelser og gir inspirasjon til estetiske uttrykk. Fagområdet skal bidra til at barn blir kjent med og får forståelse for planter og dyr, landskap, årstider og vær. Det er et mål at barn skal få en begynnende forståelse av betydningen av en bærekraftig utvikling. I dette inngår kjærlighet til naturen, forståelse for samspillet i naturen og mellom mennesket og naturen.</p> <p>Nærmiljø og samfunn Barns medvirkning i det indre liv i barnehagen kan være første skritt for å få innsikt i og erfaring med deltagelse i et demokratisk samfunn. Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet. Den skal legge vekt på å styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet, natur, kunst og kultur, arbeidsliv, tradisjoner og levesett. Barn skal medvirke i å utforske og oppdage nærmiljøet sitt. Barnas ulike erfaringer fra hjem, omgangskrets og reiser vil kunne gi kunnskap om ulike samfunn.</p>	<p>Tilknytning til natur</p> <p>Kompostering</p> <p>Avfallshåndtering</p>	<p>LOOP Miljøskole Aktivitetshäfte «Albert Åberg»</p> <p>ROAF skolen (med forbehold om at ROAF fremdeles holder dette)</p> <p>Videreføring av Renofil</p>	<p>Oppgaver «Kompost» «Undersøk en stubbe» «Se meitemarken arbeide» «Undersøk hvordan nedbryterne arbeider»</p> <p>Interaktive spill «Hokus pokus Albert Åberg»</p> <p>Aktivitet «Komposteringskurs for ansatte»</p> <p>Aktiviteter «Adoptere et område». «Vårryddeksjonen» «Deltagelse på aktivitet/konkurranse som arrangeres sentralt» «Bruk av RENOFIL materialet» «Bruke avfallssortering»</p>	

LOKAL LÆREPLAN FOR KLIMA OG ENERGI - 1. – 2. ÅRSTRINN

Kompetansemål	Undervisningsopplegg	Aktiviteter i undervisningsopplegg	Anbefalt trinn	Tilleggsmateriale
<p>NATURFAG Forskerspiren Stille spørsmål, samtale og filosofere rundt naturopplevelser og mennesket plass i naturen</p>	<p>LOOP Miljøskole</p>	<p>Aktivitetshefte «Fuglen som forsvant»</p> <p>Aktivitetshefte «Albert Åberg»</p> <p>Oppgaver «Undersøk en stubbe» «Undersøk hvordan nedbryterne jobber» «Se meitemarken arbeide»</p> <p>Interaktive spill «Hokus pokus Albert Åberg»</p>		<p>Flere aktiviteter på LOOP Miljøskole</p>
<p>NATURFAG Mangfold i naturen Gjennomføre aktiviteter i nærområdet for å lære om naturen og samtale om hvorfor dette er viktig</p>	<p>Videreføring av Renofil</p>	<p>Aktiviteter «Adoptere et område som er spesielt for BHG». «Vårryddeksjonen» «Deltagelse på aktivitet/konkurranse som arrangeres sentralt» «Bruk av RENOFIL materialet» «Bruke avfallssortering»</p>		<p>Flere aktiviteter på LOOP Miljøskole</p>
<p>NATURFAG Forskerspiren Gjenkjenne faresymbol for farlige stoffer og for farlig lys</p>				

LOKAL LÆREPLAN FOR KLIMA OG ENERGI - 3.- 4. ÅRSTRINN

Kompetansemål	Undervisningsopplegg	Aktiviteter i undervisningsopplegg	Anbefalt trinn	Tilleggsmateriell
NATURFAG Mangfold i naturen Praktisere kildesortering og diskutere hvorfor kildesortering er viktig.	Loop miljøskole	Aktivitetshefte «Kaia og Karim på forbryterjakt»	3. trinn	Oppgave «En annerledes bursdag» «Adopter et sted» «Detektiver» «Lag fortellinger» «Undersøk skolegården» Filmer «Trond med hammeren» «Eventyret om glass»
	ROAF skolen Loop miljøskole	Besøk hos ROAF Interaktivt spill Avfallspyramiden	4. trinn	Interaktivt spill «Båndet» Musikkvideo «Det er lov å bruke hue» Teaterforestilling «Garbagiamysteriet» Oppgave «Lag mindre avfall»

LOKAL LÆREPLAN FOR KLIMA OG ENERGI - 5.- 7. ÅRSTRINN

Kompetansemål	Undervisningsopplegg	Aktiviteter i undervisningsopplegg	Anbefalt trinn	Annet
<p>RELIGION, LIVSSYN OG ETIKK Filosofi og etikk Samtale om aktuelle filosofiske og etiske spørsmål og diskutere utfordringer knyttet til temaene fattig og rik, krig og fred, natur og miljø, IKT og samfunn.</p>	<p>Det magiske klasserommet</p>	<p>Film og oppgaver 3 nettbaserte undervisningsopplegg med film og oppgavespill. Hvert opplegg har en lengde på 90 minutter</p>	<p>7. trinn</p>	<p>Materialet må bestilles.</p>
<p>NATURFAG Fenomener og stoffer Gjøre rede for bruken av noen energikilder før og nå, og innhente informasjon og statistikk fra ulike kilder for å beskrive og diskutere mulige konsekvenser av energibruken for miljøet lokalt og globalt</p>	<p>Energiutfordringen</p> <p>TV2- skolen – Levende naturfag</p>	<p>Interaktive oppgaver Oppdrag 1: Tema: Kjedereaksjonen Gruppe- og individuelt arbeid</p> <p>Oppdrag 2 og 3: Tema: Energikilder og energibruk Gruppe- og individuelt arbeid</p> <p>Undervisningsopplegg Tema: Energi</p>	<p>5. trinn</p> <p>6. trinn</p> <p>6. trinn</p>	

<p>NATURFAG Fenomener og stoffer Forklare begrepet klima, kjenne til noen årsaker til klimaendringer og undersøke og registrere konsekvenser av ekstremvær.</p>	<p>Det magiske klasserommet</p> <p>TV2- skolen – Levende naturfag</p> <p>Energiutfordringen</p>	<p>Film og oppgaver 3 nettbaserte undervisningsopplegg med film og oppgavespill. Hvert opplegg har en lengde på 90 minutter</p> <p>Undervisningsopplegg Tema «Vær og klima»</p> <p>Oppdrag 4: Tema: klimareisen Gruppe- og individuelt arbeid</p>	<p>7. trinn</p> <p>7. trinn</p> <p>7. trinn</p>	<p>FN sambandet «Drivhuseffekt og ekstremvær»</p>
<p>NATURFAG Teknologi og design Beskrive livsløpet til et produkt og diskutere i hvilken grad produktet er forenelig med bærekraftig utvikling</p>	<p>FN sambandet</p> <p>Loop miljøskole</p>	<p>Undervisningsopplegg Historien om en jakke</p> <p>Aktivitetshfte «Mia, Morten og miljøet»</p> <p>Aktivitetshfte «Dina og Jim og de hemmelige batteriene»</p> <p>Spill «Sam Leren»</p> <p>Film «Veien til sorteringsfabrikken»</p>	<p>6. trinn</p> <p>6. trinn</p> <p>6. trinn</p>	

ANDRE KOMPETANSEMÅL SOM KAN NÅS VED HJELP AV UNDERVISNINGSSOPPLEGGENE FOR 5. – 7. ÅRSTRINN

SAMFUNNSFAG

Geografi

Beskrive hvordan produksjon og forbruk kan ødelegge økosystem og forurense jord, vann og luft, og drøfte hvordan dette kan forhindres og repareres.

Beskrive hvordan Norge bruker ressurser fra andre steder i verden.

SAMFUNNSFAG

Samfunnskunnskap

Presentere en aktuell samfunnskonflikt og drøfte forslag til løsning

Diskutere formålet med FN og annet internasjonalt samarbeid, også urfolkssamarbeid, og gjør greie for den rollen Norge har i samarbeidet.

LOKAL LÆREPLAN FOR KLIMA OG ENERGI - 8.- 10. ÅRSTRINN

RELIGION, LIVSSYN OG ETIKK (RLE)				
Kompetansemål	Undervisningsopplegg	Aktiviteter i undervisningsopplegget	Tilleggsmateriell og alternativer	Forslag til større prosjekter
Filosofi og etikk Reflektere over filosofiske temaer knyttet til identitet og livstolkning, natur og kultur, liv og død, rett og galt.			Energiveven	
Filosofi og etikk Drøfte verdivalg og aktuelle temaer i samfunnet lokalt og globalt: sosialt og økologisk ansvar, teknologiske utfordringer, fredsarbeid og demokrati.	Miljøjournalistene Klimafilm	Film med tilhørende oppgaver «Økosystemer i endring» «Klimatilpasning i Sør-Afrika» «Klimatilpasning i Norge» «Tiltak som virker» «Klimaavtaler»		
NORSK				
Kompetansemål	Materiell	Aktiviteter	Tilleggsmateriell og alternativer	Forslag til større prosjekter
Muntlige tekster Vurdere egne og andres muntlige framføringer Utrykke egne meninger i diskusjoner og vurdere hva som er saklig argumentasjon Lede og referere møter og diskusjoner	LOOP Miljøskole	Oppgaver «Hva slags avfall har butikkene» (1-3 timer) «Kildesorteringsdebatt» (1 time) «Hva blir det til» (45 min) «En råvare er en råvare» (30 min) Film «En verden av emballasje» «Gjenvinning for klima» «En råvare er en råvare»	Sortere.no	

Gjennomføre enkle foredrag, presentasjoner, tolkede opplesning, rollespill og dramatisering, tilpasset ulike mottakere.		Spill «Båndet» «Bildelotto» «Huset»		
Skriftlige tekster Lese og skrive tekster i ulike sjangere, både skjønnlitterære og sakspregede på bokmål og nynorsk: artikkel, diskusjonsinnlegg, formelt brev, novelle, fortelling, dikt, dramatekst og kåseri. Orienter seg i store tekstmengder for å finne relevant informasjon. Bruke tekster hentet fra bibliotek, Internett og massemedier på en kritisk måte, drøfte tekstene og referere til benyttede kilder.	LOOP Miljøskole	Oppgave «Forbrukersamfunnet» (45min-3timer) Film «En skole blir grønn» «Gjenvinning for klima» «Kampen om joulene»		
NATURFAG				
Kompetansemål	Materiell	Aktiviteter	Tilleggsmateriell og alternativer	Forslag til større prosjekter
Forskerspiren Identifisere naturfaglige argumenter, fakta og påstander i tekster og grafikk fra aviser, brosjyrer og andre medier, og vurdere innholdet kritisk.	Miljøjournalistene			
Forskerspiren Forklare betydningen av å se etter sammenhenger mellom årsak og virkning og forklare hvorfor argumentering, uenighet og publisering er viktig i naturvitenskapen.	Klimafilm	Film med tilhørende oppgaver «Klimaforskning»		

<p>Forskerspiren Planlegge og gjennomføre undersøkelser for å teste holdbarheten til egne hypoteser og velge publiseringsmåte.</p>	<p>LOOP Miljøskole</p>	<p>Oppgave «Hva slags avfall har butikkene» (1-3 timer) «Kildesortering hjemme hos deg» (10 min x 5 dager)</p> <p>Film «En verden av emballasje» «En råvare er en råvare»</p> <p>Spill «Båndet» «Bildelotto» «Huset»</p>		
<p>Mangfold i naturen Observere og gi eksempler på hvordan menneskelig aktivitet har påvirket et naturområde, undersøke ulike interessegruppers syn på påvirkningen og foreslå tiltak som kan verne naturen for framtidige generasjoner.</p> <p>Undersøke og registrere biotiske og abiotiske faktorer i et økosystem i nærområdet og forklare sammenhenger mellom faktorene.</p>	<p>Miljøjournalistene</p> <p>Kraftskolen</p> <p>Klimafilm</p>	<p>Film med tilhørende oppgaver «Strømnettet» (film nr. 4) «Fossile brensler» (film nr. 5) «Atomenergi» (film nr. 7) «Vannkraft» (film nr. 8) «Vindkraft» (film nr. 9) «Energi og klima» (film nr. 19) «Energi i fremtiden» (film nr. 20)</p> <p>Film med tilhørende oppgaver «Økosystemet i endring» «Klimatilpasning i Sør-Afrika» «Klimatilpasning i Norge» «Klimasystemet» «Tiltak som virker» «Klimaavtaler»</p>	<p>LOOP Miljøskole</p> <p>Oppgave (2-4 timer) Bærekraftig utvikling</p> <p>Film «Ta vare på maten» «Gjenvinning av mobiltelefoner»</p>	

<p>Mangfold i naturen Forklare hovedtrekk i teorier for hvordan jorda endrer seg og har endret seg opp gjennom tidene, og grunnlaget for disse teoriene.</p>	<p>Klimafilm</p>	<p>Film med tilhørende oppgaver «Klimasystemet»</p>		
<p>Fenomener og stoffer Forklare hvordan råolje og naturgass er blitt til.</p>	<p>Kraftskolen</p>	<p>Film med tilhørende oppgaver «Fossile brensler» (film nr. 5) «Energi fra gass» (film nr. 6)</p>		
<p>Fenomener og stoffer Forklare hvordan vi kan produsere elektrisk energi fra fornybare og ikke-fornybare energikilder, og diskutere hvilke miljøeffekter som følger med ulike måter å produsere energi på.</p>	<p>Akershus Energi Kraftskolen</p>	<p>Aktivitet Energidag på Rånåsfoss</p> <p>Film med tilhørende oppgaver «Elektrisitet» (film nr. 3) «Fossile brensler» (film nr. 5) «Atomenergi» (film nr. 7) «Vannkraft» (film nr. 8) «Vindkraft» (film nr. 9) «Solenergi» (film nr. 10) «Bioenergi» (film nr. 11) «Energi fra havet» (film nr. 12) «Lavkvalitetsenergi» (film nr.14)</p>		
<p>Fenomener og stoffer Gjøre forsøk og enkle beregninger med arbeid, energi og effekt.</p>	<p>Kraftskolen</p>	<p>Film med tilhørende oppgaver «Energi» (film nr. 1) «Effekt» (film nr. 2)</p>		
<p>Teknologi og design Teste og beskrive egenskaper ved materialer som brukes i en produksjonsprosess, og vurdere materialbruken ut fra miljøhensyn.</p>	<p><i>Forelesninger og diskusjoner om karbonkjemi, olje og gass og fotosyntese. (8-10. trinn)</i></p> <p><i>Muntlige fremføringer om fornybare energikilder og forurensningsproblemet: Vannkraft, bølgekraft, solenergi, permafrost og karbondioksids virkning på naturen. (10. trinn)</i></p>			

MATEMATIKK				
Kompetansemål	Materiell	Aktiviteter	Tilleggsmateriell og alternativer	Forslag til større prosjekter
Matematikk Gjennomføre undersøkelser og bruke databaser til å søke etter og analysere statistiske data og vise kildekritikk	LOOP Miljøskole	Oppgave Kildesortering hjemme hos deg (10 min x 5 dager) Kaster vi mer enn før (45 min) Film «En råvare er en råvare» Spill Båndet Bildelotto Huset		
SAMFUNNSFAG				
Kompetansemål	Materiell	Aktiviteter	Tilleggsmateriell og alternativer	Forslag til større prosjekter
Utforskeren Vis hvordan hendelser kan framstilles ulikt, og drøfte hvordan interesser og ideologi kan prege synet på hva som blir opplevd som fakta og sannhet.	Miljøjournalistene			
Utforskeren Reflektere over samfunnsfaglige spørsmål ved hjelp av informasjon fra ulike digitale og papirbaserte kilder og diskutere formål og relevans til kildene.	Miljøjournalistene			

<p>Utforskeren Skrive samfunnsfaglige tekster med presis bruk av fagbegrep, grunngitte konklusjoner og kildehenvisninger.</p>	<p>Miljøjournalistene</p>			
<p>Historie Drøfte viktige omveltninger i samfunnet i nyere tid og reflektere over hvordan dagens samfunn åpner for nye omveltninger.</p>	<p>Miljøjournalistene Kraftskolen</p>	<p>Film med tilhørende oppgaver «Energi i fremtiden» (film nr. 20)</p>		
<p>Geografi Gjør greie for de indre og ytre krefter på joda, bevegelser i luftmassene, vannets kretsløp, vær, klima og vegetasjon, og drøfte sammenhenger mellom natur og samfunn.</p>	<p>Klimafilm</p>	<p>Film med tilhørende oppgaver «Klimasystemet»</p>	<p>Viten.no</p>	
<p>Geografi Undersøke hvordan mennesket utnytter naturgrunnlaget, andre ressurser og teknologi i Norge og i andre land i verden og drøft premisser for bærekraftig utvikling.</p>	<p>Miljøjournalistene Kraftskolen Akershus energi</p>	<p>Film med tilhørende oppgaver «Elektrisitet» (film nr. 3) «Fossile brensler» (film nr. 5) «Energi fra gass» (film nr. 6) «Vannkraft» (film nr. 8) «Vindkraft» (film nr. 9) «Solenergi» (film nr. 10) «Bioenergi» (film nr. 11) «Energi fra havet» (film nr. 12) «Energieffektivisering» (film nr. 18) «Energi og klima» (film nr.19)</p> <p>Energidag på Rånåsfoss</p>	<p>Viten.no</p>	

<p>Geografi Undersøke og diskutere bruk og misbruk av ressurser, konsekvenser det kan få for miljøet og samfunnet, og konflikter det kan skape lokalt og globalt.</p>	<p>Kraftskolen</p> <p>Klimafilm</p> <p>Akershus energi</p>	<p>Film med tilhørende oppgaver «Atomenergi» (film nr. 7) «Energibruk før og nå» (film nr. 16) «Energi og klima» (film nr. 19) «Energi i fremtiden» (film nr. 20)</p> <p>Film med tilhørende oppgaver «Økosystemer i endring» «Klimatilpasning i Sør-Afrika» «Klimatilpasning i Norge» «Klimasystemet» «Tiltak som virker»</p> <p>Energidag på Rånåsfoss</p>	<p>Viten.no</p> <p>LOOP Miljøskole</p> <p>Oppgaver Ditt eget forbruk (45 min – 2 timer)</p> <p>Filmer «En skole blir grønn» «Gjenvinning for klima» «Ta vare på maten» «Gjenvinning av mobiltelefoner»</p> <p>Oppgave «Bærekraftig utvikling» (2-4 timer)</p> <p>Film «Ta vare på maten» «Gjenvinning av mobiltelefoner»</p> <p>Oppgave (45min-3timer) Forbrukersamfunnet</p> <p>Film «En skole blir grønn» «Gjenvinning for klima» «Kampen om joulene»</p> <p>Ung.no – test «Er du en bevisst forbruker»</p>
--	--	---	--

<p>Geografi Kartlegge variasjoner i levekår i ulike deler av verden, forklar de store forskjellene mellom fattige og rike og drøft tiltak for en jevnere fordeling.</p>	<p>Lokale planer <i>Begreper lokalt (9.tr.) og globalt (10.tr.)</i></p> <p><i>Argumentasjonstekst/diskusjoner rundt lokale problemstillinger som kan påvirke miljøet, f.eks. «Skal IKEA få lov til å bygge på et jorde i Vestby?»</i></p> <p><i>Diskutere det globale miljøperspektivet, bruke statistikk, forskningsnyheter</i></p>			
<p>Samfunnskunnskap Gjør greie for hvordan ulike politiske partier fremmer ulike verdier og interesser, knytt dette til aktuelle samfunnsproblemer og argumenter for eget syn</p>				
<p>Samfunnskunnskap Finne frem til og presentere aktuelle samfunnsproblemer, skille mellom meninger og fakta, formulere argumenter og drøfte spørsmål</p>	<p>Kraftskolen</p> <p>LOOP Miljøskole</p>	<p>Film med tilhørende oppgaver «Strømnettet» (film nr. 4) «Atomenergi» (film nr. 7) «Energi og klima» (film nr. 19)</p> <p>Oppgave «Kildesorteringsdebatt» (1 time)</p> <p>Film «Gjenvinning for klima»</p>	<p>LOOP Miljøskole</p> <p>Oppgave (45 min – 2 timer) Ditt eget forbruk</p> <p>Filmer «En skole blir grønn» «Gjenvinning for klima» «Ta vare på maten» «Gjenvinning av mobiltelefoner»</p> <p>Ung.no – test «Er du en bevisst forbruker»</p>	

<p>Samfunnskunnskap Gje døme på kva samarbeid, medverknad og demokrati inneber nasjonalt, lokalt, i organisasjonar og i skolen.</p>	<p>Klimafilm</p>	<p>Film med tilhørende oppgaver «Klimaavtaler»</p>		
<p>Samfunnskunnskap Gjere greie for hovudprinsippa i FN-pakta, FNs menneskerettserklæring og sentrale FN-konvensjonar, mellom anna ILO-konvensjonen om urfolks rettar, vise korleis dei kjem til syne i lovgjeving, og drøfte konsekvensar av brot på menneskerettar.</p>	<p>Klimafilm</p>	<p>Film med tilhørende oppgaver «Klimaavtaler»</p>		<p>Miljølære Klimatoppmøte</p>
<p>KUNST OG HÅNDVERK Visuell kommunikasjon Vurdere ulike budskap, etiske problemstillinger og visuell kvalitet i reklame, film, nettsteder og dataspill. Dokumentere eget arbeid i multimediepresentasjoner.</p>	<p>LOOP Miljøskole</p>	<p>Oppgaver «Fotoutstilling av avfall» (1 uke)</p>		
<p>KUNST OG HÅNDVERK Design Beskrive livsløpet til et produkt og vurdere konsekvenser for bærekraftig utvikling, miljø og verdiskaping</p>	<p>LOOP Miljøskole Kunstogkultursenteret</p>	<p>Oppgaver: «Fotoutstilling av avfall» (1 uke) Oppgaver: «Hva gjemmer seg inni dingsen?» (16t) «Pønk-plast-protest» (12t) «Paparprosjekt»</p>	<p>Lokale planer <i>Diskutere kvalitet, materialbruk og livsløpet til ulike produkter med eksempler.</i> <i>Forskjell på naturlige miljøvennlige materialer og kunstige.</i> <i>Redesigne nye produkter ut fra gamle produkter og gjenstander, f.eks. smykker av brus korker, sykkeldekk osv</i></p>	

<p>MAT OG HELSE Mat og forbruk Vurder og velg varer ut fra etiske og bærekraftig kriterier.</p>	<p>Lokale planer <i>Kjenne til og vite bakgrunnen til merker som fairtrade, svanemerket, ØBIO. Se etter merkene i den lokale nærbutikken til skolen. Bruke tom emballasje som eksempler.</i></p> <p><i>Diskutere bærekraftig utvikling i forhold til lokalt produsert mat, import og kostholdsråd.</i></p> <p><i>Kildesortering og bruk av restemat.</i></p>		<p><u>Fremtiden i våre hender</u></p>
---	---	--	---